

Zijn de Verenigde Staten in oorlog?

President Bush en minister Powell van Buitenlandse Zaken spreken naar aanleiding van de aanslagen in New York en Washington van een oorlog tegen de Verenigde Staten. Maar een oorlog tegen wie? Het is zo goed als uitgesloten dat een land de verantwoordelijkheid opeist. Een islamitische terroristische groepering is waarschijnlijker, maar hoe voer je daar oorlog tegen? Is de term oorlog (volgens Van Dale een strijd tussen twee of meer volkeren, vorsten of staten) wel op zijn plaats? Nosnieuws.nl peilde de mening van een aantal deskundigen.

Van Rossem

De discussie werd aangezwengeld door de historicus en Amerika-deskundige Maarten van Rossem. Hij spreekt van een oneigenlijk gebruik van het woord oorlog: "Die term is verwarrend. Er is hier geen sprake van een reguliere oorlog in de volkenrechtelijke zin van het woord. Tussen twee of meer naties dus. Ze weten nog niet eens wie de aanslagen gepleegd heeft, dus aan wie of wat moet je dan de oorlog verklaren? Kijk, als de Amerikanen er straks achterkomen dat een of ander land hier achter zit, dan krijg je aan andere situatie. Dan kunnen de VS dat land de oorlog verklaren. Dat de Navo-landen in Brussel de VS nu al militaire steun hebben toegezegd, vind ik op z'n zachtst gezegd dubieus".

Leurdijk

Dick Leurdijk, deskundige internationale betrekkingen verbonden aan het instituut Clingendael, meent dat Van Rossems formele stellingname misplaatst is: "Als Bush de term oorlog gebruikt, dan is dat in de perceptie van de VS ook zo. Washington heeft de aanslagen opgevat als een oorlogsverklaring. Ik vind het kortzichtig dat Van Rossem daar bezwaar tegen maakt. Op die manier mag je het Navo-ingrijpen in Kosovo ook geen oorlog noemen. Daar was formeel een besluit van de algemene vergadering van de VN voor nodig en dat is niet gebeurd."

Leurdijk wijst er op dat de gebeurtenissen van de afgelopen dagen ook verregaande consequenties kunnen krijgen voor Nederland: "Woensdag heeft de Navo Artikel 5 van het handvest van toepassing verklaard, wat erop neerkomt dat een aanval op één van de lidstaten beschouwd wordt als een aanval op alle leden. Dat betekent feitelijk dat wij ons nu op het standpunt stellen dat ook Nederlands grondgebied is aangevallen. Op lange termijn is de weg geopend voor een Nederlandse betrokkenheid bij een oorlog. Een zware hypotheek. Wat gaan wij doen als de VS gaan aanvallen?"

Van der Vlis

Generaal b.d. van der Vlis deelt de mening van Van Rossem dat met de term oorlog voorzichtig moet worden omgesprongen. "Dit soort kwesties moet je koel en klinisch benaderen. Een oorlog in de klassieke zin van het woord is niet aan de orde. Hooguit in symbolische zin. Pas als blijkt dat een land betrokken is bij de aanvallen, kan de oorlog worden verklaard. Ik ken Colin Powell persoonlijk en dat is een man die niet over één nacht ijs gaat. Dat hij het woord oorlog in de mond heeft genomen, heeft te maken met de publieke opinie in de VS. De mensen zijn radeloos en woedend. Met die gevoelens moet hij ook rekening houden. Achter gesloten deuren en in het diplomatieke verkeer zal hij zich ongetwijfeld bedachtzamer uitdrukken."

Weisglas

Frans Weisglas, buitenlandwoordvoerder van de VVD-fractie in de Tweede Kamer, vindt het niet belangrijk dat in formele zin het woord oorlog onjuist zou zijn: "Wat maakt het uit. Het effect blijft hetzelfde. Het doet er niet toe of terroristen vliegtuigen laten neerstorten of dat een land X een bom gooit. Het resultaat is dat de VS nu in een oorlogssituatie beland zijn geraakt, 'a state of war' zoals zij dat noemen. Trouwens, als je de implicaties van het Navo-besluit van woensdag in ogenschouw neemt, is het gebruik van het woord oorlog helemaal niet zo misplaatst." Weisglas erkent dat de uiterste consequentie van het Navo-besluit kan zijn dat Nederland militair betrokken raakt: "Maar toch is het goed dat nu al is vastgelegd dat de Navo de VS steunt. Hadden de lidstaten nee gezegd, dan zouden ze de VS lelijk in de steek hebben gelaten."

Van Rossem (reprise)

Tenslotte nog één keer van Rossem. Die heeft zich er aan geërgerd dat ook in de media te pas en te onpas gesproken wordt over oorlog. "De pers is er voor om gebeurtenissen kritisch en afstandelijk te analyseren in plaats van zich te laten leiden door emotie. Wat we zien zijn eindeloos herhaalde beelden van gebouwen die instorten. Ik heb nog geen goede analyse gehoord. Waarom wordt bijvoorbeeld niet de vraag gesteld waarom de verantwoordelijkheid voor de aanslagen nog steeds niet geclaimd is? Gebeurt dat wel vaker? Welke conclusies kunnen daaruit getrokken worden? Daar moet de pers zich mee bezighouden, en niet alleen maar de emotionele kant van de zaak belichten. We hebben het hier verdorie toch niet over Koninginnedag".